

**Uztura padomes
sanāksmes**

PROTOKOLS
Rīgā

Datums:	14.10.2021.	Nr.	22
Sākums:	Plkt.10.00	Beigas:	Plkst. 11.20
Norises vieta:	attālināti – MS Teams		
Vada:	Veselības ministrs Daniels Pavļuts		
Dalībnieki:	Vārds Uzvārds, amats	Piedalās	
	Baiba Baškere, Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās un pieaugušo izglītības departamenta direktora vietniece pieaugušo izglītības jomā	☒	
	Aldis Dūdiņš, Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta direktora p.i.	☐	
	Andis Brēmanis, Latvijas Diētas ārstu asociācijas valdes priekšsēdētājs	☒	
	Ilze Beitāne, Latvijas Lauksaimniecības universitātes Uztura katedras profesore	☒	
	Ilze Rudzīte, Latvijas Pašvaldību savienības padomniece veselības un sociālajos jautājumos	☒	
	Ināra Šure, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas Padomes priekšsēdētāja	☒	
	Iveta Dzīvīte Krišāne, Latvijas Pediatru asociācijas valdes locekle, pediatrs, bērnu endokrinologs, endokrinologs	☐	
	Ida Jākobsone, Latvijas Universitātes asociētā profesore	☐	
	Laila Meija, Latvijas Uzturzinātnes speciālistu biedrības valdes priekšsēdētāja, asociētā profesore	☒	
	Maija Beķere, Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācijas juriste	☒	
	Māris Balodis, Pārtikas un veterinārā dienesta ģenerāldirektors	☒	
	Lolita Vija Neimane, Rīgas Stradiņa universitātes studiju programmu “Uzturs” un “Uzturzinātne” vadītāja	☒	
	Ilze Straume, Slimību profilakses un kontroles centra Veselības veicināšanas departamenta direktore	☐	
	Jānis Hahelis, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta direktors	☒	
	Zanda Matuzale, Zemkopības ministrijas Veterinārā un pārtikas departamenta direktore	☒	
Pieaicinātie*:	Līva Aumeistere, Slimību profilakses un kontroles centra sabiedrības veselības analītiķe	☒	
	Inga Martinsone, Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta vecākā eksperte	☒	
	Sintija Gulbe, Veselības ministrijas Komunikācijas nodaļas preses sekretāre	☒	

	Vladislava Šķēle, veselības ministra biroja vadītāja	☒
	Marta Krivade, veselības ministra padomniece veselības politikas plānošanas jautājumos	☒
	Inga Birzniece, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas vadītāja	☒
	Elēna Zviedre, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas vecākā eksperte	☒
Protokolē:	Maija Ceruka, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas vecākā eksperte	

Darba kārtība/ sanāksmē apspriests:

1. Ievads. Darba kārtības apstiprināšana.

D. Pavļuts: iepazīstina padomes locekļus ar plānoto sēdes darba kārtību. Jautā, vai kādam no padomes locekļiem ir iebildumi vai priekšlikumi par to.

J. Hahelis: ierosina iekļaut kā pēdējo darba kārtības punktu prezentāciju par sadarbības memorandu ar pārtikas produktu ražotājiem par pārtikas produktu sastāva uzlabošanu.

Uztura padomes locekļi akceptē piedāvātās izmaiņas darba kārtībā.

2. Sabiedrības informēšanas kampaņa par joda nozīmi organismā un tā avotiem uzturā.

L. Aumeistere: informē par gaidāmās sabiedrības informēšanas kampaņas par joda nozīmi organismā un tā avotiem uzturā. Atgādina, ka Veselības ministrijas (VM) organizētajā pētījumā tika secināts, ka Latvijas iedzīvotāji pārāk maz uzturā uzņem jodu, tāpēc iepriekšējā Uztura padomes sēdē tika lemts, ka Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC) un VM informēs sabiedrību par jodu.

SPKC ir izstrādājis infografiku par jodu un šobrīd plāno sabiedrības informēšanas kampaņas norisi. Plānotā kampaņas primārā mērķauditorija – topošie un esošie bērnu vecāki, sekundārā mērķauditorija – pārējā Latvijas sabiedrība, pārtikas ražotāji, sabiedriskie ēdinātāji, tirgotāji. Kampaņas mērķis ir informēt par joda nozīmi organismā un tā avotiem uzturā, nodrošinot iedzīvotājiem viegli pieejamu, aktuālu un saistošu informāciju. Īstenošanas periods no oktobra beigām līdz decembra sākumam. Sauklis – “Jods Tavai veselībai!”.

Atklāšanas pasākums 22. oktobrī norisināsies tiešsaistē ar SPKC pārstāvja, dietoloģes Lolitas Neimanas, sertificētas uztura speciālistes Lizetes Pugas un endokrinologa dalību. Kampaņas ietvaros tiks izstrādāti gan vizuālie materiāli, gan radio *džingls*, gan bukleti, gan zināšanu pārbaudes tests par jodu. Tāpat ir plānots publiskot preses relīzes un viedokļu rakstus, kā arī iesaistīt pārtikas nozares pārstāvjus kampaņas norisēs.

L. Neimane: pauž prieku par jautājuma aktualizēšanu, jo joda nepietiekamība Latvijā tika konstatēta jau vismaz pirms 20 gadiem.

3. Veselības ministrijas aktualizētie veselīga uztura ieteikumi

M. Ceruka: informē Uztura padomes locekļus par veselīga uztura ieteikumu vēsturisko izstrādi kopš 2003. gada.

2017. gadā tika aktualizētas ieteicamās enerģijas un uzturvielu devas Latvijas iedzīvotājiem, kas aizsāka iepriekš izstrādāto ieteikumu aktualizēšanu. 2017. gadā tika izstrādāti ieteikumi arī grūtniecēm un veģetāriešiem.

Kopš 2020. gada aktualizēti ieteikumi pieaugušajiem, dārzeņu augļu un ogu lietošanai uzturā un bērniem līdz 2 gadu vecumam. Papildus ieteikumiem izstrādātas infografikas, lai iedzīvotājiem vienkāršā veidā skaidrotu ieteikumos minētos principus.

No jauna 2020. gadā izstrādāti ieteikumi cilvēkiem ar dažādām kuņģa-zarnu trakta saslimšanām un pašvaldībām pārtikas paku nodrošināšanai izglītojamajiem.

Pateicas ieteikumu izstrādē un aktualizēšanā iesaistītajām institūcijām un nevalstiskajām organizācijām un skaidro, kā ieteikumi tiek popularizēti sabiedrībā. Nākotnē plānots

aktualizēt ieteikumus bērniem un senioriem, kā arī mājās gatavotam ēdienam. Jautā, vai būtu nepieciešami uztura ieteikumi sievietēm zīdīšanas periodā?

D. Pavļuts: pozitīvi vērtē veselīga uztura lomā sabiedrības veselības nodrošināšanā, pateicas sadarbības partneriem, kas ir palīdzējuši ieteikumu sagatavošanā. Jautā, kā tiek panākta izstrādāto ieteikumu “nonākšana” pie mērķauditorijas?

M. Ceruka: atbild, ka jaunāki cilvēki tiek sasniegti ar sociālajiem tīkliem, bet vecāka gadagājuma cilvēkiem ar pašvaldību palīdzību tiek piedāvāti drukātie materiāli.

L. Aumeistere: jautā, vai 2021. gadā aktualizētajiem veselīga uztura ieteikumiem bērniem līdz 2 gadu vecumam ir plānots izstrādāt arī infografiku, kas koncentrētā un viegli saprotamā veidā skaidrotu rekomendēto?

M. Ceruka: atbild apstiprinot, ka šobrīd VM pie tā tiek strādāts.

L. Neimane: iesaka padomāt par veselīga uztura ieteikumiem vegāniem, jo par šo tematu ir liela interese, ņemot vērā, ka sabiedrībā pieaug vegāniskā uztura piekritēju skaits.

M. Ceruka: pateicas par priekšlikumu un piemin, ka vegānisms jau tiek minēts arī izstrādātajos un aktualizētajos veselīga uztura ieteikumos dažādām sabiedrības grupām, tomēr VM izvērtēs sniegto ieteikumu.

I. Šure: sniedz priekšlikumu, ka šobrīd aktuāla ir sabiedriskā ēdināšana un ēdiena līdzņemšana vai piegāde, tāpēc tam arī būtu jāatspoguļojas ieteikumos.

D. Pavļuts: jautā, vai ir atbalsts ieteikumu mājās gatavotam ēdienam aktualizēšanai un ieteikumu sievietēm zīdīšanas periodā izstrādei?

B. Baškere: piekrīt piedāvātajam, aicina rast risinājumu ieteikumu reklamēšanai, iespējams, “uzmācīgākā” veidā kā līdz šim, lai nodrošinātu informācijas apriti attiecīgajās mērķauditorijās.

A. Brēmanis: papildina, ka ieteikumu vai infografiku reklāmas varētu būt *sieviešu žurnālos*, tādējādi sasniedzot mērķauditoriju efektīvāk.

L. Neimane: piebilst, ka savā profesionālajā darbā lasot lekcijas ir informējusi sabiedrības grupas par VM mājaslapā publicētajiem ieteikumiem un secinājusi, ka par tiem iedzīvotāji nav zinājuši, tādēļ jautājums par informācijas popularizēšanu ir tiešām aktuāls.

L. Meija: pauž viedokli, ka izstrādātie materiāli ir labi un kvalitatīvi, bet pagaidām tie nesasniedz mērķauditoriju, tāpēc par to ir jādomā.

A. Brēmanis: piebilst, ka grūtniecēm un sievietēm zīdīšanas periodā informatīvos materiālus var izsniegt Dzemdību namā un citās ārstniecības iestādēs, t.sk. ginekologu kabinetos.

4. Latvijas Republikas Veselības ministrijas, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas un Latvijas Bezalkoholisko dzērienu uzņēmēju asociācijas sadarbības memorands par izmaiņām uz bērniem vērstu bezalkoholisko dzērienu reklamēšanā – memoranda izpildes gaita

I. Šure: informē par sadarbības memoranda ietvaros īstenotajām aktivitātēm. Informē, ka kopš memoranda parakstīšanas un pēdējās atskaites par paveikto uzņēmēji pastiprināti ir pievērsuši uzmanību pievienotajam cukuram bezalkoholiskajos dzērienos, atbalstījuši sporta pasākumus, domājuši par labai draudzīgu iepakojumu. Ražotāji strādā pie bezalkoholisko dzērienu sastāva uzlabošanas – pievienotā cukura samazināšanas. Uzņēmumi ir sociāli atbildīgi, īstenojot dažādus pasākumus bērniem, jauniešiem, vides aizsardzībai. Tiek nodrošināts atbalsts sporta pasākumiem. Atbalsta arī slimnīcas un nevalstiskās organizācijas.

A. Brēmanis: atzinīgi vērtē, ka ne tikai uzlabo ražoto produktu sastāvu, samazinot pievienotā cukura daudzumu, bet arī veicina fiziskās aktivitātes.

D. Pavļuts: jautā VM pārstāvjiem, kādi ir sabiedrības veselības politikas virzieni nākamajam plānošanas periodam sadarbībā ar pārtikas ražotājiem?

J. Hahelis: atbild, ka ir tiek plānots turpināt mērķtiecīgu sabiedrības informēšanu, tāpat aktuāls ir jautājums par pārtikas produktu marķēšanu un veselīgu produktu popularizēšanu.

I. Birzniece: papildina, ka ir plānots parakstīt sadarbības memorandu ar ražotājiem par pārtikas produktu sastāva uzlabošanu, samazinot pievienotā cukura, sāls un piesātināto tauku daudzumu. Pateicas ražotājiem, kuri jau ir pieteikušies sadarbības memoranda noslēgšanai.

I. Šure: piebilst, ka Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija ir *aktivizējusi* ražotājus, viņi piesakās dalībai sadarbības memorandā. Uzņēmēji izvērtē savas iespējas uzlabot pārtikas produktu sastāvu un izturas sociāli atbildīgi, jo saprot veselīga uztura nozīmīgumu.

5. Sadarbības memorands ar pārtikas produktu ražotājiem, par pārtikas produktu sastāva uzlabošanu. Dažādi.

M. Ceruka: turpinot aizsākto diskusiju, prezentē informāciju par sadarbības memorandu par pārtikas produktu sastāva uzlabošanu. Mērķis – uzlabot iedzīvotāju uztura paradumus, veicinot veselīgu produktu pieejamību iedzīvotājiem. Pārtikas ražotāji apņemas samazināt pievienotā cukura, sāls un piesātināto tauku daudzumu savos produktos, bet VM informēs sabiedrību par veselīgu uzturu, noslēgto sadarbības memorandu un tajā iesaistītajiem uzņēmumiem, kā arī reformulētajiem produktiem. Memorandā ir katrai pārtikas produktu grupai noteikts samazināmais sastāvdaļas apjoms, kopumā sāls jāsamazina 5-10%, cukurs 5-20%, bet piesātinātie tauki 5-10% apmērā Šobrīd saņemti pieteikumi no pārtikas produktu, pamatā bezalkoholisko dzērienu, maizes, gaļas izstrādājumu, ražotājiem. VM plāno sadarbības memoranda parakstīšanu.

A. Brēmanis: jautā, kā izdevās pārliecināt sadarbības memorandam pievienoties lielo bezalkoholisko dzērienu ražotāju *Coca Cola*?

M. Ceruka: atbild, ka uzņēmums pats bija ļoti atsaucīgs, jo ir iesaistījies līdzīgos sadarbības memorandos arī Lietuvā un Igaunijā.

D. Pavļuts: piebilst, ka uzņēmēji droši vien novēro, ko dara pārējie līdzīgu produktu ražotāji un seko tendencēm.

I. Šure: piekrīt, ka savstarpējā konkurence bieži vien ir pozitīvo izmaiņu un darbu pamatā.

J. Hahelis: rezumējot pateicas par prezentācijām un sniegtajiem ieteikumiem. Pauž viedokli, ka nevaram ietekmēt to, kas nonāk veikalu plauktos, bet varam mainīt produktu sastāvu un izglītēt sabiedrību. Tādēļ ir svarīgi izstrādāt informatīvos materiālus un nodot tos sabiedrībai. Būtu vērtīgi novērtēt sabiedrības informēšanas kampaņas ietekmi uz jodu saturošo pārtikas produktu pieprasījumu, lai izdarītu secinājumus nākotnei.

Turpmāk gan veselības, gan pārtikas nozarei jādarbojas vienoti, lai veicinātu ne tikai veselīga uztura paradumus, bet arī fiziskās aktivitātes Latvijas iedzīvotāju vidū.

D. Pavļuts: pateicas padomes locekļiem par dalību sēdē, motivē turpmākajai sadarbībai un noslēdz Uztura padomes sēdi.

Pieņemtie lēmumi:

Npk	Uzdevums*	Atbildīgais*	Termins*

Sanāksmes vadītājs

(paraksts**)ⁱ

Daniels Pavļuts

Protokolētājs

(paraksts**)

Maija Ceruka

* aizpilda nepieciešamības gadījumā

izvēlēties vajadzīgo:

** PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Parakstot manuāli ar pildspalvu papīra formas dokumentu dzēst iedrukāto tekstu - (paraksts*)